

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literarin, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une aparatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Locuti'a Redactorului:

si
Cancelari'a Redactiunii:

e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Articolile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dinti regulari si „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pest'a, 13/25 maiu 1868.

Parinti' patriei Ungariei tienu asta-di siedintia
sectiuni, pentru a complanà ore cum conflictulu
intre dieta si guvernu, d'in caus'a câ proiep-
tu tratatulu de vama si comereciu, ce are a se in-
chiazà cu Prusi'a, nu vre sê scia de Ungaria, ca de
statu nedependinte. Ministrulu Gorove dechiarase,
la tempulu sêu, câ acêst'a este numai una sminta
formale provenita d'in „uitare“; inse domni deputati
unguri nu vrura sê presupuna atât'a scurtime de
memoria d'in partea dlui ministru, si acêst'a este
primulu casu, câ si majoritatea guvernamentale a
dietei inca pasî pre fatia contra ministeriulu. Vomu
vedè la ce rezultatu voru duce desbaterile de ali. —
De cumva cinstitele sectiuni n'ar' aflà ce-va espe-
dientu pentru delaturarea acêstui inconvenientu, apoi,
fiinducâ tratatulu are a se inchiazà si in numele trans-
litaniloru, si asiè e afacere comune, noi li-am suatulu
fratiloru unguri; sê mediulocescà conchiamarea de-
legatiuniloru, si se supuna afacerea intieleptei apre-
cieri a acêstei inalte si salutarie corporatiuni, éra
daca nice acêst'a n'ar scote-o la cale, atunci
sê alega alta delegatiune, si ast'a s'o repetiesca pana
se voru saturà; in modulu ast'a dora li-ar' succede
si unguriloru a se convinge despre netrebnicia dua-
lismulu loru, fâra parechia in tota lumea.

Unu nou lucru neplacatu pentru foiele ungu-
resci este impregiurarea, câ — dupa cum inscintieza
„Dixit“ — arciucele *Albrecht* visità, cu ocaziunea
saletoriei sale prin Croatia, mormentulu lui *Jelacici*.
Diurnalulu unguriloru dîsi liberali, „*Hazánk*“, de-
dica acêstei sciri, in nrulu sêu de eri, unu articulu
intregu. Dupa parerea numitului diurnalu, arciucele
Albrecht, prin fapt'a de susu, ar' fi provocatu
amar'a suvenire a coloru mai triste dîle ce a avutu
monarci'a *austrica-magiara* (!) si ar' fi treditu éra
ta partit'a natiunale croata stimulatune inversiu-
nata, ce incepuse a se alinà, aducandu-si fapt'a in
legatura cu presupunci, a câroru implenire ar pune
de nou in miscare reactiunea dormitante. Nu ne mirâ-
mu de acêstu ratiunamentu ungurescu, ne bate nu-
mai la ochi, câ acêst'a o face intr'unu tonu de totu
moderatu, ce'a ce va sê dîca-candu serie unu ungu-
rescu despre neunguri asiè — câ, dieu, noi am recunosce
câ si alte natiuni au dreptulu a tiènè de drepturile
loru si a fi cu pietate câtra barbatii loru destinsi, —
inse politic'a nostra nu ni ierta s'o recunoscemu acê-
sta, si trebue sê facemu vorba, nu potemu trece ni-
mic'a cu vederea, ce nu este in sensulu nostru, dupa
voia nostra. — Se dîce câ armat'a imp. reg. s'ar' pre-
gati a demonstrà contra sistemulu de aperature, ce
are a se infintià.

De pre terenulu politicu inalte n'avemu de inre-
gistratu de câtu numai faime de sensatiune despre
aliantie si contra aliantie. Organelu dlui Beust vreu a
ne face sê credemu, câ Austri'a e aceea, a carei alian-
tia o petiescu poteriile europene de antâiulu rangu, de
candu adeca s'aru fi dechiaratu dlu Beust, câ in ca-
sulu unui resboiu, Austri'a nu va potè remanè de to-
ta neutrala; acêst'a celu putienu aru trebui s'o de-
ducemu si d'in telegramele dîleloru trecute, in urma-
rea caror'a ministrulu de esterne alu Austriei va avè
intalnire si convorbire in Carlsbadu cu ducele de
Grammont si cu Benedetti, representantele Franciei
la curtea de Berolinu. Pre de alta parte voiescu unii
a observà, câ intre Austri'a, Prusi'a si Rusi'a se pre-
para una apropiare, care pentru cutari eventualitati aru
avè chiaru natur'a unei intime solidaritati politice, si
spre scopulu acêst'a aru fi si inceputu negociârile intre
acêste trei poteri, cari nu intentiuneza nimicu mai pu-
tieniu, de câtu inchiazarea unei aliantie formale si defini-
tive. Dâmu scirile acêstea cu tota rezerv'a, asiè pre cum

le primimu, fâra de a ne pune pre terenulu coniectu-
reloru vage, pentru cari firesce câ aflâmu destula
materia in pusetiunea precaria, si situatiunea nesig-
gura a Austriei. Barbatii de statu ai acêstui imperiu
pipaiescu in intunerecu dupa fîntulu Ariadnei, ca prin
actiuni in afara sê se scape d'in labirintulu confu-
siuniloru d'in intru. Adeverate sêu false, scirile acê-
ste sunt semnalulu tempului, care caracterizeza dupa
meritu ambiguitatile cancelariulu imperialu aus-
triacu. — Pre tota pagin'a „cârtii rosie“, ma
in fia-care siedintia a delegatiuniloru, candu se tratà
despre politic'a esterna, dlu Beust nu incetà a bucinà
in gur'a mare, câ tem'a politica a Austriei e staruini-
ti'a pentru sustienerea paci. E mai imposibilu, ca
celu ce laveza intre Scila si Caribde, sê nu si-sparga
capulu de una stanca sêu alt'a. Ca instrumentu spre
a scote castaniele d'in focu, fia pentru ori care alta po-
tere europena, pote sierbi Austri'a si in statulu de asta-di,
spre a jocà inse unu rolu mai eficace in concertulu
Europei a abdîsu Austri'a in momentulu, candu prin
santiunarea dualismulu, si-a legatu manile proprie
si a incetatu de a formà unu statulu cu unitate.

De preste oceanu ni se semnalizeza una mani-
festatiune de pace, ce aru voi guvernulu Angliei a o
pune in lucrare si a mediu-loci cocursulu poteriloru
continentale; cabinetulu d'in Vien'a sê fia si primitu
dechiaratiuni confidentiale in asta privintia, proiep-
tulu formalu si formulatu va urmà indatu ce esenti'a
principiulu cestiunatu va fi acceptata d'in tote
pârtille.

Cestiunea schleswig-holsteiniana inca nu si-a
aflatu odihn'a eterna. Intr'una convorbire a principe-
lui Gortshakoff cu representantele Daniei la curtea
d'in Petruburgu, cancelariulu Rusiei n'a documen-
tatu pre multe simpatie pentru caus'a Danemarcei,
ba sê-i fia facutu si imputâri, pentru câ regimulu
d'in Copenhag'a se pare a contà pre intreventiunea
Franciei. Rusi'a va face tote, spre a impedeçà com-
plicâri periculose pentru pacea Europei, si in specie
se dechiarà in contr'a amestecârii francesci in cestiu-
nea Schleswigului, ér in casu de lipsa va spriginu
pre Prusi'a.

In Itali'a ce colporteza de atâte si atâte ori re-
nunciarea regelui Victoru Emanuelu, fâra ca sê aiba
alta basa reala, de câtu numai pentru câ de acum
inainte principele Umbertu va luà parte la consiliulu
ministerialu.

Reformele inaugurate de sultanulu nu ofla con-
placerea dorita. In Constantinopole domnesce irita-
tiune mare, investigatiunile se repetiescu in tota dîu'a
chiaru si pre la preutii muhamedani, cari sunt in
suspiciu a ascunde deposite de arme.

Dieta Ungariei.

Siedinti'a casei deputatiloru de la 23
maiu.

Presiedinte: Carolu Szentiványi; notariu:
Emericu Csengeri. D'in partea regimulu: mini-
strii: bar. Eötvös, Lónyay, Horváth, Go-
rove si bar. Wenckheim.

Cas'a deputatiloru, in ainte de a trece la ordi-
nea dîlei, a trebuitu sê decida a supr'a mai multoru
petitiuni. Numerulu acêstoru-a, sub vacanti'a de câ-
te-va dîle, crescu forte; ele intetiescu, mai vertosu,
deslegarea si regularea cestiuniloru municipali, de
natiunalitate si a altoru cestiuni de importantia
mare.

Moise Berde presintà mai antâiu una peti-
tiune d'in partea consiliulu baserecescu alu comuni-
tati de religiunea unitaria d'in Transilvani'a, rogan-
du-se ca si pana candu se va propune d'in partea
ministeriulu unu proiectu de lege, prin carele, in in-
tialesulu articl. XX, punct. 3 alu legiloru d'in
1847/, s'ar' statori ca lipsele baserecesci si scolasti-
ce a le toturoru confessiuniloru sê se acopere d'in

cas'a statulu, — cas'a deputatiloru sê binevoiesca a
luà in dreapta consideratiune, cu ocaziunea pertrata-
rei bugetulu de statu, confessiunile unitarie, cari in
proiectulu bugetulu furu delaturate pre nedreptulu.

Carol Stoll presinta una petitiune in nu-
mele mai multoru locuitori romani d'in comunitatile
tienetorie de dominiulu de la Bai'a-Mare, pentru usio-
rarea darei pamentulu, carea, prin greutatea ei,
ataca insu-si capitalulu.

Paulu Nyári presinta doue petitiuni d'in par-
tea a loru doue comunitati d'in comitatulu Pestei:
Promontoru si Ráczeke; cea d'antâiu se referesce
la dicimele de vinu, a dou'a la desdaunarea pre-
junctureloru d'in 1849, date in favorea armatelor
rusesci.

Dobransky presinta una petitiune in nu-
mele slaviloru d'in comitatulu Liptó pentru deslega-
rea cestiunei de natiunalitate in intiesulu dreptati.
Petitiunea — dîce oratorele — este intepretele sen-
tiemintelor a trei milioane de slavi, si ca este
subscrisa de mai multe mli. Vorbirea-i fû intrerupta,
mai vertosu candu se folosi de espresiunea „natiu-
nile d'in Ungaria“, si se audiau manifestatiuni des-
aprobatorie; numai d'in stang'a estrema se poteau
observà aprobâri.

Baltasaru Andreánszky presinta in numele
comitetulu d'in Scepusiu unu protestu contr'a peti-
tiunei presintate prin Dobrzenszky. (Aprobare.)

Eduardu Zsedényi observa relativu la acêsta
afacere, câ mai multi locuitori d'in comunitatile Sce-
pusiulu, sunt subscrisi in petitiunea presintata prin
Dobrzenszky, in contr'a vointiei loru si fâra a-i cu-
nosce cuprinsulu.

Sam. Bónis, d'in motivulu ca acêsta disputa
neplacuta sê nu se intinda, si d'in caus'a importan-
teloru agende a le cascì, se provoca la regulamen-
tulu casei, care nu concede de câtu espunerea simpla
a obiectulu petitiunei, fiindu eschisa ori ce pertra-
tare sêu motivare. Doresce respectarea regulamentu-
lui casei, fiindu câ in casu contrariu disputele, ce
s'aru escà, n'aru mai avè capetu.

Franc. Deák inca consentiesce cu Bónis, si
totodata presinta in numele sêu si alu multoru colegi
ai sêi unu proiectu relativu la acoperirea speselor
judiciali a le municipieloru.

Avramu Tincu interpeleza pre ministrulu
cultelor, cum câ are acêstu-a, intr'adeveru, intentiu-
nea de a desolve gimnasiulu de statu d'in Sabiu,
in casulu candu cea d'in Clusiu s'ar' straformà in
universitate?

Una asemene procedere — continua interpela-
toriulu ar' fi nejusta pentru romani, d'in caus'a câ
acêstu gimnasiu este cercetatu de multi romani (p.
es. numerulu totale alu auditoriloru in 1862 a fostu
257, d'intr' acêsti-a 148 au fostu romani; in 1866
d'intre 439 de teneri 238 au fostu romani. Interpe-
latiunea se va impartesî in scrisu ministeriulu cul-
teloru.

Cestorulu intruduse apoi pre contele Antoniu
Szapáry, notariu alu casei magnatiloru, care pre-
sintà procesulu verbale alu siedintiei mai d'aprope a
casei magnatiloru si totodata resolutiunea enuciata
in caus'a biuroulu stenograficu.

Ordinea dîlei: Paulu Királyi cetesce rap-
ortulu comisiunei centrale relativu la proiectele de
lege in afacerea câlei ferate de la Hatvan-Miskolez,
Zákány-Zagrabi'a si de la media-nopte-resaritu.

Raporturile se voru tipari si distribui intre de-
putati. Pertratarea loru s'a defiptu pentru siedinti'a
de marti.

Siedinti'a se inchiazia.

Siedinti'a casei magnatiloru, d'in 23 maiu.

Presiedinte G. Mailatu, notariu A. Stáray.

S'a cetitu raportulu comisiunei, esmisa in cau-
sele de comunicatiune; apoi s'a pusu la desbateri de-
cisiunea referitoria la concessiunile câiloru ferate. C.
G. Aponyi si mai multi, d'impreuna cu elu, si-es-
primu temerea nu cum-va prin ascemenea decisiuni sê
se delatureze inriurinti'a celui-laltu faptoru alu le-
gelatiunei, de a santiunà legile; dar majoritatea
neluandu in considerare temerile loru nefundate, a
primitu ambe decisiunile d'in cestiune.

Se pune la discussiune proiectulu de lege pentru
linia calei ferate d'in Ungaria inf. — la Fiume si

se primesce redactarea casei deputatiloru cu nescari modificari.

Autenticandu-se procesulu verbale. Siedint'ia se radica.

Transilvani'a.

O voce d'in Transilvani'a.

Odinora Confuce, ca sê scape de o revolutiune, ce isbuti in patri'a sa, plecâ sê merge la Yse, unu statu micutiun daru autonomu. Pre cale intalnesce o femeia ce plangea amarita si care de odata i miscâ compatimirea. Confuce o intrebâ de caus'a neleniscirei ei, era ea i respunde: in loculu acest'a nu de multu unu tigru sfartica pre socru-mio si pre barbatu-mio si acum totu aceea-si sorte ajunse si pre fetiorulu meu. Elu o intrebâ mai departe, câ de ce nu-si stramuta locuinti'a, er' femeia-i respunde: câ mai bucurosu i place sê remana acî fiindu câ ocarmuirea nu apesa pre suditi. Atunci marele reformatoru se intorce câtra invetiaceii sêi dîcendu-le: nu uitati nece o data cuvintele aceste: tirani'a guvernoloru e mai rea ca unu tigru.

Trecendu de la o parabula vechia, la viet'ia practica a staturiloru, ne vine in minte totu de un'a sortea poporulu romanu chiaru si in tempulu de adu libertatiloru politice. Dreptulu si constitutiunea, legea si intocmirea ei, daca nu suntu create pentru poporele statului, suntu totu de una mai amare si mai nesuferibili ca unu tigru. Tote institutiunile unui statu-se numesca, acle liberali si democratice, daca prin ele se impedece vocea poporulu, i se lega manile si picioarele si i se impun sarcine preste sarcine, voru remane totu de un'a nesce clesece de absolutismu si de asuprire. Liberalismulu, ce nu cunosce poporulu, ca factorulu pre care e basatu statulu, remane totu de un'a o batjocura pre principiele de dreptu si de dreptate, unu liberalismu pentru parati era nu pentru poporu si statulu.

Nu e greu asta-di in Europ'a ca sê gacesci statulu, care mai in tota diu'a si-scote afara alta tabla de carciumaritu, o data affi inscisu „aici e constitutiua buna“ si de alta data „adi pre bani, mane tote fâra bani“, si in urma tote le affi scumpe si nemicu bunu. Pre candu trompetarii Austriei bucineza pana ragusiescu liberalismulu ei, silindu-se sê dec ce-va spoiela statului d'in afara; nu se uita nimene la starea interna a poporeloru, câ mai potu urmâ asiâ trase impinse dupa carele domniloru ce ajungu la potere. In daru vei totu strigâ: aici me dore, aici me lega, nemene nu te asculta, tu trebue sê taci si sê suferi. Ore, voi filistriloru, de unde vine poterea si consolidarea statului? de la trompetarii vostri platti, sêu de la poporulu ce-lu storceti chiaru si atunci candu elu ve striga: destulu câ numai potiu, ore de acolo câ veti orbi lumea esterna ce nu se intereza de voi si veti face de mintiuna pre poporulu ce ve striga in tota diu'a: dati-ne dreptu si libertate; liberalismulu vostru e asuprirea.

Dar' de ce nesce lamentari atatu de cunoscute, câ in biet'a nostra Austria nu affi multumire, candu evinimintele de tota diu'a ti-areta, câ nedreptatea apuca fascele in mana si câ absolutismulu imbraca talarulu libertatii, suntu multe de acestea, si bietulu scriitoriu sêu diurnalistu nu mai scie de unde sê le incepa si unde sê le gate. Trebue sê se si tema, câ spunendu ministriloru nostri ce felu de liberalismu au Dloru, câ dandu josu masc'a cu cari privescu densii la poporu, i se acatia dupa capu unu procesu, câ rescola poporulu si desbina statulu. Nu faceti Dloru crima d'in vocea poporulu, ea este santa, provenita d'in nesce cause naturali si câroru nu se pote imputa.

Si cele alalte tiere si-au drepturile cu constitutiunea si autonomi'a loru. Si noi am ereditu de la parinti nostri o tiera autonoma, o tiera a imperiului austriacu, ce inca-si are votulu candu se desbate despre salutea si consolidarea statului. Nu s'a inauguratu Dualismulu ore cu conditiunea, ca tote poporele imperiului sê fia egalu indreptatite, au nu s'au garantatu prin rescriptele Maiestatii Sale imperatului libertatile si autonomiele tierelor de nenumerate ori, si daca este asiâ, de ce intrebuintiati arme rusinose spre a sufoca vocea poporulu, si de ce versati pre ranele lui veninu, unde aru trebui sê aduceti balsamu? Astfelu asta-di cu atâtea libertati politice, cu atâtea guvernere libere, daca casei gur'a ca lupti pentru drepturile patriei si a le statului, ca sê lucrî amesuratu problemei lui Iosifu II-le „dreptate pentru toti“, comiti crima preste crima. Adi cunoscu poporele Austriei, cunosce Europ'a intrega, ca sê guvernulu vienesu zîdî staturi pre nasipu si câ ministeriulu ungurescu vre sê faca d'in poporele nemagiare nisce tiritorie fâra mani, fâra picioare.

E adeveratu câ tremura filistii Vienci, candu vedu adu imperiulu intregu nemultumitu; unu pasu inca si voi veti plange Magiariloru apoi, câ ati trecut Rubiconulu celu santu parintiloru nostri. Au ajunsu era tempulu servilismulu celui gretiosu, alu arbitriului politiacu, alu inchisoriloru, candu fia care cuventu, fia care lucrare, fia care sunetu de in-

dependintia erâu crime scrise pre patibululu d'lei. Au asiâ de tare s'au, coruptu asta-di spiritele câtu apesate de miliardele detorioloru, de absolutismulu guvernoloru storse si impilate candu pentru resboie necalulate candu pentru pensiunari netrebnice, ele sê nu-si redice vocea loru.

Ve place Dloru a ve numi liberali, intru adeveru cuventu frumosu pentru toti acei-a ce n'au amblatu pre ruinele Austriei. Liberalismulu inse presupune o constitutiune ce garanteza libertatile si drepturile, poporeloru, a fi liberalu insemneza a dà drepturi er nu a lua, a ascultâ vocea natiuniloru era nu a o sufoca, a lucrâ in interesulu loru era, nu a le impedece desvoltarea. Unde ati datu Dvostru drepturi ca adu sê ve numiti liberali unde este codicele statului in poterea cârui-a Dvostra sê pretindeti de la ori si care ca sê ve numesca liberali cu tote câ atacati si drepturile cele mai sante. Au nu sciti ore, câ poporele caracterizeza guvernere numai cu doue cuvinte numai in doue moduri sêu absolutisticeu sêu liberalu. Si daca ele sub unu guvern nu simtu picu de libertate, au totu dreptulu de a lu numi absolutisticeu, o urmare logica, tare naturala câ unde nu e libertate domnesce absolutismulu.

Dupa ce poporele Austriei in 20 de ani ratecira intru unu cerculu vitiosu in care fu monarc'ia nostra va avè omulu totu dreptulu a pretinde, câ bataru acum sê avemu o constitutiune adeveratu reprezentativa si sê ne bucurâmu de unu guvern adeveratu liberalu. Inse dorere tempulu acest'a n'a sositu pentru tote poporele si romanii Austriei mai putienu de câtu toti s'au bucuratu de vre-o libertate politica, mai pucinu de câtu toti au fostu intrebati despre reformele ce s'au facutu, si despre sarcinele ce s'au impusu. Pana candu sê mai tiena acêst'a, pana candu liberalismulu nou sê-si mai bata jocu de noi. In cestiunile cele mai vitali a le monarciei nostre pre romani nime nu i-a intrebatu nece odata, ca pre unu factoru alu statului, ca pre unu poporu ce are legate de corona si de sortea statului interese er' nu numai detorie. Lasâmu câ aceea a fostu vin'a guvernoloru absolutistice. Adi inse liberalismulu constitutiunaru; de ce dara nu intrebati pre romani in privintia uniunei Transilvaniei, de ce amanati cestiunea natiunalitatiloru, de ce nu redati odata Baserecei romane veduvite dreptulu de a-si alege pre pastoriulu sêu; au nu suntu aceste totu atâte-a acte de absolutismu facia cu romanii.

Au presupuneti DVostra, câ romanulu este asiâ de cerbicosu, câ voindu sê-i dati libertati elu nu vre sê le primesca. Au nu s'a luptatu elu totu de un'a pentru guvernere libere, au daca vorbindu de libertatile politice nu este elu celu d'antâiu, care sê dorresca o era adeveratu constitutiunaru. Noi suntem gat'a a plecâ stegulu nostru totoruru acelor'a cari voru sê ne redè libertatea fia chinezu fia nemtiu, fia magiaru si daca in Transilvania affi, unu poporu nemultumitu caus'a e câ nu sunteti drepti, nu sunteti liberali.

Veti concede Dloru câ Transilvania — si are drepturile sale istorice aperate cu sangele sêu si respectate chiaru si sub domniea Turciloru. Au liberalismulu nou constâ in aceea, a sterge drepturile istorice a jigni autonomi'a unei tiere pre care însu-si paganulu s'a sfiitu a o atacâ. Si candu vedemu chiaru libertatea libertatiloru însu-si pres'a aruncata in sclavi'a cea mai neomenosa si mai rea de câtu censur'a aniloru 1830 si 1847, atunci nu ve mirati daca poporulu romanu si-redica vocea sa seculara.

O singura privire in trecutu si in venitoriu ve ar' potè dà destula invetiatura in diu'a de asta-di. Nu ve incredeti multu in presente, elu este de o durata prea scurta si de multe ori prea insielatoriu. Nu saltati pre ruinele Ninivei, câ-ci ele suntu unu locu plinu de pecate si fâra delegi, luati saculu pre capu si parasi terenulu acêl'a tristu in istori'a patriei nostre. Lasati vagabundii Romaniei si mai bine cercati a multumî pre romani, unu poporu moscenu, ce de seculi intregi a versatu indiesirtu sudorea in folosulu statului. Nu jidani Moldovei, ci romanii transilvani suntu asta-di mai ti in asupri orientu.

Nu aruncati poporele in noptea sclaviei, in noptea acelei epocenefericite, candu pravu si plumbu furci si bastile, fuga si esile erâu singurele midiloece de mantuire. Nu aduceti poporele acolo, câ asta-di in seclulu alu 19 le, sê ve dica cu Confuce tirani'a guvernoloru acestor'a e mai amara ca unu tigru.

D.

Cetimu in nrulu d'in 20/8 maiu alu „Gaz. Tr.“

Teatrulu romanu. In sér'a trecuta d'in 5 maiu produse societatea dramatica romana a domnului Michale Pascali, conformu anuciului precesu, dram'a in 5 acte intitulata „Orbulu si nebun'a“ intre aplausele unui publicu forte numerosu. Esactitatea, cu care s'au reproduse deosebitele role au trebuit sê incante pre verce privitoriu. Nimicu n'au lipsitu d'in coea ce protinde arta dramatica. Cu deosebire d. Pascali dimpreuna cu m. Pascali si-au personificatu rolele respective cu atât'a maiestria, încâtu dupa jude-

cat'a nostra potu rivalisa cu actorii sceneloru celor mai principale ale Europei. Erâmu incantati de frumseti'a sonoritatei limbei romane d'in vocea delicata si pronunciatiunea cea curgatoria si maiestatica a domniloru actori, proprietatea limbii acestei divine, care in aceste calitati arunca manusi'a la oi care alta limba, nu numai in poesi'a lirica si erotica, ci si in imperiulu Thaliei romanesci. Suntemu convinsi, câ ori cine luâ la recensiuone câtu de stricta esecutarea acestei drame, a ceea ce privesce art'a producerii ei, nu va potè intru nimicu slabi d'in sentinti'a nostra de susu. Era dorintiele publiculu nostru, cu tote câ ele se adapa cu deosebire intru a vedè prezentatiuni, cu actiuni si cante natiunale, ele totu-si dâ punctulu artei si alu reprezentarii limbei si a curatieniei ei mai multu decâtu satisfacuta. — Ce dauna, ca acêsti officina a culturei limbei si a animoi, scena romana, inca nu s'a potutu incuibâ cu permanentia in sinulu romanimeii d'in Transilvania Ungari'a si Bucovina, candu ea e midilocu celu mai incantatoriu de a renoi si petuâ si simpatiele suvenireloru inalte natiunali. — Magiarii au vreo 25 de societati teatrale imprastiate prin tota Ungari'a si Transilvania, inca cu misiunea pronunziata de a flata câtu se pot mai multu entusiasmulu loru natiunaru. — Acêst'a e cauza cea mai principala, câ una turma de individi de alta natiune si-lapeda numele, si renega sangele, trecendu la entusiasmulu celu incordatu alu magiarismulu unde si affa nutritia arbitriunei celei peccatose. Mano se va produce pies'a „Gargantua“, sêu „necredinti'a barbatiloru“, er' joi „Strengariulu de Parisu“, comedia in 2 acte piesa placuta in teatrulu de Parisu, Vien'a si Berlinu; si „Femeile care plangu“, o media intr'unu actu jucata pe teatrulu de Vaudeville d'in Parisu si Vien'a. Inca odata vo binevenimu fratiloru d'in corulu Thaliei romane, imbraciosindu-ve cu stregere la peptulu conatiunaru!

Câte-va cuvinte

„despre necesitatea neincunjiurabile a comentarei pre in. patente urbariali d'in 21 iun. 1854, si o parere modesta despre modulu, cum s'aru potè rescumperâ prestatiunile, ce apesa pamenturile alodialu cum s'aru potè efectuâ eliberarea dileriloru de la robote fâra daun'a posesoriloru.“

(Urmare.)

Autorulu continua si mai departe enumerea deosebitele loru pareri ce mai sunt, cu privire la §-ulu 16. A nunele fostu de acei-a, cari au disu câ: alodiaturele acelea, cari nu fostu continuu in man'a tieraniloru de la 1819 ian. 1. pana la 1848 ian. 1., — nu se potu rescumperâ. Alti au mersu si mai departe, cari legandu §-ulu 16 cu §-ulu 18 d'in patentu, au disu: daca alodiaturele nu le-au posieditu de la anulu 1819 ian. 1. pana la 1848 ian. 1. tierani de aceea-si familia, citi omeni, cari au facutu prestatiunile si au platitu tacs'a sê sê dâca, deca alodiaturele au trecut la alta familia: nu se pote rescumperâ nici famili'a, ce le-a avutu la 1819 nici cea ce le-a avutu la 1848. — Ba s'au affiatu inca si de acei-a, cari au afirmatu, câ numai dileriulu care, daruitu cu o viefta lega, incepundu de la 1819 pana la 1848 a tîenutu in posesiune elu însu-si pamentulu alodialu, ar' avè acum dreptulu de a-lu rescumperâ. Er' alti combatendu asertiunea, câ §-ulu 16 ar' fi in legatura cu §-ulu 18 d'in patentu, combatu totu odata si deducerile de mai susu, si facu combinatiuni mai curioasa de câtu alt'a.

Sê mai amontimu inca câte-va dubietati cu privire la curialistii mentionati in §-ulu 16, sêu cu alte cuvinte, la dilerii asiedati pre pamentu alodialu.

Se scie, câ sub revolutiune si mai tardiu multi dileru in credinti'a cumcâ, fiindu sierbitutea urbariale storsa pre lege, ei nu detorescu a sierbi mai departe: au negatu sierbitiulu si d'in acêst'a cauza au fostu scosi brevi manu d'in cuintiele loru, sêu facundu-se mai antâiu atenti pre calea administrativa câ sunt detori a implini si mai departe sierbitiele, sêu câ sunt detori a tractâ in asta privintia cu domnulu pamentu, câ-ci altcum voru fi scosi de pre pamentu. In urma acestor admonitiuni, mai multi dileru s'au impacatu cu domnulu de pamentu, promitiendu-i, câ pana candu tribunulu urbariali voru decide a supr'a acestor admonitiuni, voru sî in fia-care anu atâte-a si atâte-a dîle cu palm'a sêu cu jugu.

Multi au amblatu bine cu asemenea impacaiuri; dar' au fostu multi blastomati cari, profitandu de nescinti'a bietulu tieranu, l'au insielatu amaru, facundu-lu sê subsercio contractu complicatu cu conditiuni, cari lu facu arendatoriu. Bietulu dileru, insielatu, a luat contractulu, si in credinti'a câ si-a pravitu bine treb'a, l'a dusu a casa, si l'a pusu in fundulu lui. Candu vine apoi terminulu pusu in contractu, domnulu de pamentu, i areta contractulu, in intielesulu carui-a'a trecutulu terminulu de arenda; deci lu provoaca sê ese afara de pre pamentulu lui. Daca nu voiesce a esî, procede in contra tieranulu, ca contra unui arendasiu si lu scote cu brachiulu. Se pote, legea scuti pre bietulu tieranu fatta cu astu-foliu de rafinaria a tieraniloru de pamentu, dar remane totu-si pendinte intrebarea cum va judecâ tribunulu urbariale in asemeni casuri? Indu câ se affa omeni, cari afirma, cum câ atari contracte, sî chiaiate intre curialisti si domni de pamentu deobliga pamentu parte, ba mai multu: acêstu contractu sierbe scote documentu, prin care curialistulu recunosce, câ pamentulu respective sunt de natura alodialu, nu se potu rescumperâ, si atâtu mai putienu potu dà obieptu de procesu urbariale.

Alții dicu: presumpțiunea juridică trebuie să fie, că acelu contractu de la începutu e falsu, e unu pseudo-contractu, deci ca atare nu se poate lua în considerare, decâtu numai în acelu casu, dacă tribunalulu urbariale dechiară pământulu, ce se află în posesiunea dilerului, ca pământu alo-dialu, apoi este a se scote de la dileriu pre semn'a dlui de pământu și pentru tempulu, despre care suna contractulu, atât'a aluaba cât'a a facutu înainte de 1848.

Èr' alții lupta pre langa opiniunea, că aretandu dlu de pământu contr'a dilerului unu contractu de arenda, în forma legale, nu pote avè locu presupunerea, cum că bazea acestui contractu ar fi insielare, ci elu este a fi privitu ca contractu încheiatu cu invoiel'a imprumutata a părtiloru, prin urnaro presumpțiunea juridică nu pote fi, că acestu contractu ar fi falsu, ci deca s'ar afirmă acelu, dilerulu detoresce a-o constatà, si deca elu n'ar potè documentat, că contractulu s'a storsu cu forti'a sèu nu s'a scrisu sè precum s'a invoiu elu, atunci, nu se pote trage la îndoie-lă, dilerulu e detoriu a solvi în anii defipti sum'a pusa în contractulu de arendare.

Ca sè nu fia prè lungu, autoriulu se abate de la contimura diferiteloru întrepertări urmate d'in legatur'a §-lui 16 cu §-ulu 20, ci amintesc încă numai întrebarea ne desle-gata, prin §-ulu 16 d'in patenta, că ce sè se întemple în locurile alodiali, cari în 1848 s'au aflatu în mar'a unor dileri, cari au fostu admoneati la San-Mihaiu, și la San-Giorgiu sè esa de pre locurile alodiali, fiindu că domnulu de pământu n'a fostu îndestolitu cu prestațiunile loru de mai înainte, prin urmare elu voiè sè iee de la d'insii acele pământuri si sè le dee altoru-a. — În martiu 1848 s'a proclamatu eliberarea iobagiloru. Dilerii d'in cestiune, audiendu despre acèst'a, n'au voitu, ca la San-Giorgiu sè parasca locurile alodiali. Acum e întrebarea, ore atari dileri nu nu si-au perdutu dreptulu de a rescumperà locurile alodiali, ce posedu, încâtu acele-a sunt rescumperavere, si dacă intru adevèru l'a perdutu, ore n'au dreptu ca sè le rescumperè acelu-a, caror'a li erà promis, că la San-Giorgiu voru intrà în posesiunea acoloru locuri? combinatiunile a supr'a acestoru întrebări sunt forte diferite si debaterile a supr'a §§-loru singurateci forte infocate.

S'ar mai potè enumera încă câte-va d'in parerile si întrepertările § ulu 16 si s'ar potè lua de a rondulu toti §§-ii patentei pentru a vedè opiniunile diverginti, cari esistu la întrepertarea patentei urbariali; — dar' s'au sierbitu date destule despre acèst'a variatiune la §-ulu 16, care e unu §. d'între cele de mai mare însemnătate. Nu este dora nici unu § în patenta, la alu carui-a întrepertare sè se pota uni parerile si nu este vre-o întrepertare, parere, carea sè nu fia stacata.

Acèst'a e caus'a, că în diu'a de asta-di, la cele mai multe casuri, nici domni de pământu, nici prestatorii nu potu sci, ore pre basca patentei urbariali au dreptu la cutare mosfa sèu pământu? Ba nici advocatii nu sunt în stare a dà suatu dileriloru sèi. Nici starea judiloru urbariali nu e de invidiatu; mai vertosu starea judiloru conscientiosi, că-ein'au nici o basca secură, carea o-ar potè tienè, ca cinosura în judecătile loru. Èca judiloru mai putienu conscientiosi li-se deschide terenu largu spre a favori dupa placu, unui-a sèu altui-a; ei au terenu deschis, ca sè esplice acum unu §. d'in patenta asiè, era de alta data, în casu analogu, altcum, si asiè, în procesu, potu sè restorne totu-de-una pre omulu seracu facia cu potin-tele, chiaru si în casulu, candu dreptatea ar' fi pre langa tier-ranu; ei potu tractà tote procesele d'in punctu de vedere natiunale, neconcediendu nici candu, ca sè reesa învingatoria caus'a unui-a care e de ace'a-si natiunalitate cu judele, des-i dreptulu si dreptatea s'aru luptà pre langa celu d'antâiu. (Va urmà.)

ROMANIA.

În ședința Camerei deputatiloru, d'in 7 maiu s'a continuat debateria speciala asupra proiectulu de lege pentru politia rurala. — D. ministru de resbelu presinte unu proiectu de lege pentru chiamarea unui contingentu de 10,000 omeni d'in clas'a an. 1868 pentru completarea cadreloru armatei conformu bugetulu. D. ministru Bratianu anuncia Camerei unu mesagiu, prin care se cere autorizarea de a lua ori-ce mesura va crede necesaria pentru sustinerea posteloru în țiera, fără a trece preste cifr'a, ce s'a alocatu în bugetele aniloru trecuti. Se tramite de urgentia la sesiuni. În dilele urmatorie s'a continuat debateria proiectulu de lege pentru politia rurala; si s'a prezentat Camerei mai multe petitiuni d'in tote părțile Romaniei, în cari se cere deslegarea cestiunei jidoviloru.

În Senatu la 3/15 maiu dlu N. Ionescu desvolta întepelatiunea sa cu priviro la cerculariulu câtra agintii poteriloru europene, relativu la șgomotulu, ce s'a facutu în Europ'a despre starea politica a țierei si despre cestiunea israelitiloru. Întreba pre ministrulu Bratianu, sè arete pentru ce nu se aduce pre biuroulu parlamentulu romanu corespundintele, ce are guvernulu în afaceri politice cu poterile straine. Ministrulu Bratianu sustiene, că guvernulu actualu se comporta cu demnitate si dechiară, că dsa atâtu ca ministru, câtu si ca membru alu guvernulu nu s'a îndiositu nici o data a se plecà, dupa cum dlu Ionescu vrè a dice, înainte unui aginte de diosu strainu, ba nu esistu nici unu actu alu sèu, prin care s'ar constatà, că are relatiuni nici chiaru cu cei mai înalti aginti si omeni de statu ai strainiloru.

Ionescu reluand' cuvintulu sustiene de nou, că guvernulu e reu, că guvernulu duce tier'a la peire, că guvernulu s'a abatutu de la programulu Romaniloru d'in 1848.

Continuarea discutiunei se amana pre diu'a viitoria, candu apoi dlu Bratianu luand' cuvintulu dice, că va raspunde dlui Ionescu, inse pe unu teramu de mai mare demnitate decâtu acelu-a pe care d. Ionescu s'a lasatu sè alunece, ca celu mai june d'in acestu parlamentu.

Asupr'a imputării ce i-a facutu d. Ionescu în ședința trecuta, dlui invita pe fia-care a aflà si a se convinge, că în tempulu câtu dlui a fostu la putere n'a persecutat pe nimeni, fia-chiaru si pe celu mai mare inamicu politicu alu d-sale; că-ci dlui în tota viet'a sa politica si privata n'a lucratu de câtu ca Romanu cu sufletu si inima pentru tier'a sa ca unu veteranu în lupta. Că a tienutu discursuri nu numai în sal'a Slatinenu si la Filaretu dupa cumu i imputase d. Ionescu dar' si în strainetate, ori unde a socotitu, că este folositoru pentru Romanu a vorbitu si a sustienutu drepturile loru. Nu numai de la 1848, daru d'in copilaria a luptatu pentru drepturile Romaniloru. Despre reu'a credintia ce i imputa d. Ionescu, dlui dice că va judecà atâtu posteritatea câtu si generatiunea presinte. Tote actele mele, adauga dlui, sunt facute în publicu si pote lesne cine-va a le vedè. D. Ionescu, dice d. ministru, a terminatu discursulu d-sale plinu de talentu, dicundu că ceea ce vrea este, ca tote actele diplomatiei sè fia depuse pe biuroulu parlamentulu, fiindu că numai candu guvernulu va fi asociatu cu parlamentulu, numai atunci va avè taria înainte Europei; numai atunci va fi ascultat si respectatu în intru si în afara; a d'isu apoi că insielu lumea; în intru asiu voi se d'feu, că voi se scapu tier'a de jidani, si afara d'feu că le voi da totulu, le voi dà chiaru ceea ce nimeni nu le-a datu. Ei bine dloru adauga d. ministru acestea tote nu sci pana la ce punctu ar potè d. Ionescu, sè le spue în cunoscentia de causa. D. Ionescu spue acestea, sustiene că trebuie sè aduce actele la tribuna. S'au petrecutu multe, scie d. Ionescu pe candu amicii d-sale erau la putere, si atunci candu Camer'a sustienea, ca sè se aduca la tribuna actele diplomatice. D. Ionescu sustienuse ca sè nu se aduca, si negresitu că cu dreptu cuvintu; si eu chiaru am sustienutu totu astu-felu, pentru că suntu lucruri dloru cari este tocmai de necesitate a nu se aduce aci la tribuna. Cestiunea cea mai mare care s'a petrecutu în relatiunile nostre diplomatice, este cea a jidanieloru. Acestea voiesce d. Ionescu è le aducemu aci! Ei bine, guvernulu de asta-di ca si celu sustienutu atunci de d. Ionescu crede, că nu este bine sè se aduca aceste acte la tribuna. În câtu se atinge de pusetiunea nostra, noi autonomi în intru, independinti în afara, suptu o mica forma de suveranitate a Turciei, si acèst'a nu întrunu modu feudale. Ne mai trebuie, cu tote acestea, pana vomu deveni unu statu forte, ne mai trebuie maturitate, prudintia si tactica în pasurile nostre, spre a convinge pe Europ'a de maturitatea nostra, spre a potè cascigà definitivu caus'a nostra.

D. Presiedinte, ascultà a propunere si o motiune ce sau primitu la biurou. Eca motiunea: „Sè rōga d. ministru de esterne, sè bine-voiesca a depune pe mes'a Senatulu corespundint'a guvernulu cu agintii poteriloru straine, relativa la midnlocele d-lui catra administratiunea țierei.“ Subscrisu N. Ionescu etc.

Propunerea subscrisa de dd. Sihlenu, Valenu, Mihaescu, Archereul Scribanu, si Gudjiu, cere inchiderea discutiunei prin trecerea la ordinea d'ilei, fiindu satisfacutu cu respunsulu d-lui ministru de interne.

Punendu-se la votu acèst'a din urma, se respinge si se acorda cuvintulu d-lui Ionescu.

D. Ionescu dice că nu scie dacă d. ministru, este mai cuvinciosu sè raspunda cum a respunsu, de câtu sè aduca la tribuna actele diplomatice cerute. Cea-a ce sustiene dlui inse este că nu întielege cum poterile cari au recunoscutu drepturile nostre! cari a versatu sange si bani pentru a ni le da, acum în corespundintele loru jurnalieru sè ne nege acestu dreptu. — D. ministru a vorbitu despre junetie, si noi parlamentulu june nu potemu fi asociati la politica dloru care negresitu este program'a de la 1848. Ei, d-le ministru, dacă d-vostra sunteți mai betranu de câtu parlamentulu, si dacă ati iubetranitu luptandu pentru binele țierei, atunci ve felicitu; si ati cutezatu a dice că politica datèza de unu anu de d'ile de candu sunteți d-vostra la putere. Lupt'a politica la noi datoza de secolu, principii mari au platitu cu capulu loru protesturile politice ale țierei nostre.

Avemu dloru acumu aginti cari nu mai suntu pe langa sultanulu Capu-Chehaia. Acumu ministrii potu sè ne sustiena drepturile afara si în intru cu concursulu parlamentulu. Dar' d-vostra nu voiti acèst'a. Apoi candu am vorbitu despre Sala Slatinianu n'am voitu sè d'icu nimicu despre publicu, că-ci acèst'a este totu-de-una celu mai dreptu judecatoriu, ci am voitu sè calificu pe oratoru.

Ati avutu curagiulu a ve bate jocu de parlamentulu nostru; ati d'isu că vorbimulu multu si lucrâmu putienu. Mai are curagiulu D. Ministru a ne vorbi despre gonirea vagabondiloru. D-loru, s'au gonitu 200 vagabundi jidani si 500 de Romanu. Acestea ve suntu actele patriotice d-le Ministru? Ei, d-le Ministru, suntemu satui de ranele ce ne-ati facutu, âmu tacutu, si acum trebuie sè ve vorbimulu, trebuie sè ve luamu socotela, si de sunteți satui de discursurile nostre, aduceți-ne documentele diplomatice aci, spre a ve vedè politica d-vostra cea misteriosa, ascunsa natiunei care s'a increditu în d-vostra.

D-vostra se vede, că nici nu sciti ce va sè dica cabinetulu într'unu Statu constitutiunale. Se ve spui eu ce va sè dica. Unu cabinetu nu va se dica numai comitetulu legistu

si consiliarii tronului. D-vostra sustrageți actele diplomatice si nu le aretati nu numai une-a d'in poterile Statulu, ci si tronulu refusat a le aretati!

D. Si hen u este lupta inversiunata între partite si dice că dupa câte vede aci sustiene, sè nu se mai perda preciosulu tempu în discutiuni ci în lucru.

Dupa câte vede d-lui ide'a dlui Ionescu, este de a da unu blamu ministeriului si si-a alesu o linia micsta pe care sè merge si astu-felu sè perde timpulu. Sustiene dar trecerea la ordinea d'ilei.

P. S. archiereulu Scribanu, sustiene infratirea între dnii Senatorii si ministru. Areta că în Moldov'a s'a strecuratu Evreii ca hotii, treptelnicesc si au gasitu gasde.

D. Presiedinte chiama la cestiune pe P. S. care termina discursulu sèu proclamandu infratirea.

D. ministru observa că mai multi oratori s'au succedatu pe rendu, aruncandu felu de felu de epitete si asertiuni guvernulu si au fostu lasati de d. presiedinte a insulta pe ministrii si în casulu de facia popresce pe onor. Arh. Scribanu prin intreruperi.

D. Presiedinte areta că, toti si chiaru d. Ionescu a începutu prin cea mai mare delicatetia si că d. ministru i-a provocatu.

D. Ministru sustiene contrariulu mari șgomote. Miscări. Chemati-lu la ordine. — Tacere.

D. Presiedinte. Ve chemu la ordine d-le Ministru.

D. Ministru de interne. A! ati fostu pregatiti pentru scandalu, urmati-lu.

D. Presiedinte, D-le ministru în numele si pentru înaltimea loculu unde suntu pusu, ve chemu la ordine.

D. Ministru areta că ca membru alu puterei esecutive nu pote fi chematu la ordine. Protestezu dloru. Este scandalu. Șgomotu mare — turburări.

Dupa mai multi oratori.

D. Ministru luand' cuvintulu areta că d-lui în toti timpii a lucratu cu buna credintia cu serioșitate pentru tier'a. Respondiendu în detaliu celoru d'ise d. Ionescu, d-lui spue că trecutulu d-sale lu scie tier'a, si ea va judecà.

În ceea ce se atinge de actele diplomatice, chiaru Engliter'a la care se raporta mai tote esemplele dlui Ionescu, actele serioșe de asomnea natura nu le publica. Cartea albă, cea rosia si chiaru cea verde nu se dau pe facia; si dacă se dà câte odata câte ceva publicitatei, acestea sunt acte de acelea cari nu suntu de o importantia asiè de mare; si dacă au vr'o importantia în sine, apoi atunci le publica numai pentru că le socotescu a fi de vre o trebuntia ore care, si le publica în parte. Astu-felu dar fiindu, noi nu suntemu cei d'antâiu cari facemu acèst'a. Actele diplomatice nu se dau pe facia nicairi.

Câtu pentru imputarea ce ni se aduce, că am fi gonitu mai multi Romanu de câtu Evreii; este adevèratu dloru că s'au gonitu acelu-a, inse erau vagabondi d'in Statele vecine; si chiaru acèst'a nu s'a facutu de noi ci de ministeriulu sustienutu de dlu Ionescu de ministeriulu Jon Ghica. Câtu pentru S. S. Archiereulu Scribanu care la randulu sèu a fostu calificatu că se abate d'in cestiune candu a vorbitu pentru infratire, acèst'a este un vechiu veteranu alu libertatei, si mai bunu patriotu de câtu d. Ionescu; că-ci nu alerga sè se hransca d'in bugetulu Statulu.

Cu tote aceste, adauga d. ministru, dlui întielege că rescold' acèst'a contra dlui este preparata. Amu luptatu, si ve potu asicura că nu este acèst'a nici cea d'antâiu, nici cea mai mare lupta în viet'a mea pentru interesele si binele țierei si apoi tote aceste le 'ntielegu, dice d-lui, fiindu-că eu am ferire-a a ve spune, că am fostu mai fidelu intereseloru țierei decâtu multe ministere d'in câte s'au succedatu pana acumu. D. Presiedinte observa că ministrulu a esitu d'in cestiune, insultandu ministerele câte au fostu înainte dlui.

D. Ministru de interne sustiene cele d'ise mai înainte adaugandu că d. Ionescu a începutu prin o întepelare de asemene natura: venatōrea. D. Ionescu venatōre de ce? de episcopii? Ba nu de episcopii, de ministere. Archiereulu Scriban: Eu nu sum de acei-a cari se manince si se traiesca din bugetulu Statulu. Mi s'au oferitu si episcopii si le am refusat. Onor. Archiereulu Scribanu, totu d'aura a datu probe o! de câte ori, cu tot'a starea sa si a mancatu numai pâne si apa. A luptatu si este veteranu în luptele pentru binele patriei.

Dar' d-loru, remane bine întielesu, termina ministru, că unii din dnii Senatori, nemulțimiti de positiunea loru mai nimina, au începutu la venatōrea de Ministere, acesta este destulu pentru a se împedica lucrările si mai bine se vie cu o propunere în scrisu, s'o supuna la votulu Senatulu că nu mai e incredere în Ministeriulu actualu pentru cutare causa, si atunci negresitu că noi ne-amu fi retrasu, aru fi remasu d-loru cari sè conduce tier'a, s'o radice în faci'a Europei. etc., s'o faca fericita si s'o aperi de tote relele de cari noi nu o aperâmu. Câtu pentru cestiunea vagabondiloru jidovi, este naturale că cestiunea trebuie sè se agite.

Dupa ce mai multi oratori iau cuvintulu, sustienendu se sè arete actele diplomatice, d. presiedinte pune la votu inchiderea discutiunei si se primesce.

Se pune la votu propunerea de mai susu pentru trecerea la ordinea d'ilei si se respinge cu 26 bile negre, contr'a 14 albe.

Se pune la votu motiunea de mai susu a d-lui N. Ionescu adica aceea „de a se invità ministeriulu sè aduca actele diplomatice,“ si se primesce cu 29 bile albe contra a 4 negre, (aplause).

Noutăți Straine.

FRANŢA. Desbaterile corpului legelativu despre cestiunea economica a tratatelor de comerțiu și vama încă nu s'au încheiatu. După Ollivier, luă cuvântul ministrul de stat, Rouher, spre a restorâ argumentele contrariloru tratatului comercialu d'in a. 1860, cari sustineau, că guvernulu nu si-a implinitu promisiunile fatia cu industria nationala. Epistola imperatului d'in 5. Ianuaru 1860, d'ice Rouher, preliminase sumele pentru executarea lucrărilor publice cu 320—324 milioane, e cunoscutu inse că s'a spusu mai odata atât'a. Ministrulu apera societățile de creditu și ale drumurilor ferate, și sustiene, că tarifele pentru navigarea canaleloru s'au scaritiatu câtu a fostu numai cu potintia. Rouher nu vre s'conceda, că Angli'a aru plăti mai putiene dări și că bugetulu Franciei aru fi pr' încarcatu, că-ei dela 1864 dările publice s'au micșoratu cu 29 1/2 milioane. Darea pentru importulu bucatelor nu se pote reintroduce.

Senatul se ocupa cu petitiunea despre tendințele materialistice ale instruciunii superioare; referințele propune, s' se treca la ordinea d'ilei. Baronulu Dupin ataca cu veemintia ideele lui Lasalle. Sainte-Beuve afla causa amenării desbaterii acesteia într' aceea, că prelatii au voit a se convinge despre parerile dieceselor lor; elu cunosece una diecesa imensa s'eu una provincia nemarginita, care consta d'in multe mie de deisti, spiritualisti și scolari ai asiè numitei religiuni naturale, jansetisti, realisti, sceptici și scrutatori de totu felulu, aseclii de ai mintii sanatoșe și afiliatii sciintiei curate. Dieces'a ac'est'a se afla in totu loculu, și s'a manifestatu in centrulu Austriei prin fapte de dreptate și emancipatiune: Sainte-Beuve consulta pre totu omulu, care iubese asemănările și nu fuge de lumina, s' cetesca cuvântarea renumitului medicu și profesoru Rokitsky despre separarea besericea de stat. — Cardinalulu Donout intrerupe pre antevorbitoriu cu afirmarea, că toleranți'a nu pote constă într' aceea, a tienè tote religiunile de adeverate; elu d'in parte-si nu va concede nici odata, că mantuatorulu d'iecesu, Isusu Cristosu, aru fi fostu numai unu simplu intieptu și filosofu.

ANGLIA. Tem'a principala pentru discutiune in parlamentulu Angliei e de asta data legea despre reformele scotice. Guvernulu propusese, ca urcându-se numerulu reprezentantiloru Scotiei, s' inmultiesca și numerulu membriloru casei de josu. Baxter faci contrapropunerea, ca in loculu acestei inmultiri absolute, diece districte anglese, cari au mai putieni de câtu 5000 locuitori, și se reprezenta prin câte unu deputatu propriu, s' perda dreptulu ac'est'a in favorea Scotiei.

Knighty face amendamentulu, ca acele districte anglese, cari n'au 12000 locuitori și trametu câte doi reprezentanti in parlamentu, s' alega numai câte unulu, ér celalaltu s' se dee Scotiei. Propunerile acestea cauza o desbatere infocata. Pre langa Baxter se alatura opusetiunea sub conducerea lui Glad-

stone, partid'a regimului spriginescè pre Knighty, după ce dechiarase Disraeli, că propunerea acestuia e celu mai micu d'ntre doue relic. Se voteza și se primesece propunerea lui Baxter cu 217 voturi contra 196, asiè dara o majoritate de 21 voturi face s' cada regimulu.

In siedinti'a d'in 22 Maiu se ceti a dou'a ora legea despre desfiintierea besericea irice de stat; regimulu se opuse ca si mai nainte, ministrulu de interne ceru respingerea legii, care aru face s' urmeze desfiintierea uniunii între Angli'a și Irlandi'a.

Diariile comunica detaiurile resboinului d'in Abisini'a. Corespundintele foiei „Times“ scrie, că regele Teodoru in diu'a nainte de cucerirea cetății Magdal'a a ucisu cu man'a propria la vr'o trei sute de prizonieri. Cetatea s'a aperatu forte slabu, și de aci se explica neînsemnatele perderi ale anglesiloru. Regele a cadiutu in lupta și nu s'a sinucisu, pre cum se vorbiã.

Varietăți.

*(Procesu de presa.) Regimulu magiaru d'in Pest'a și celu austriacu d'in Vien'a se paru a fi încheiatu o convenție pentru persecutarea sistematica a diariiloru nationale ale opusetiunii. Consecinti'a cerbicosã, cu care se intenteza procesele de presa in contra foiei „Novi Pozor“, organulu partidei nationale croate, incepe a face impresiune dorerosã chiaru și asupra nemtilor, pre cum dice „Presse“ d'in Vien'a. In 22 Maiu se pertratã alu si o se le procesu de presa in contra diariului „Novi Pozor“ pentru unu articlu, ce tratã despre guvernulu magiaru. Articulu ac'est'a afirma între altele: că ilustra corona și guvernulu au plecatu pre o carare, care nu coresponde demnității lor, „se provoaca apoi la rescriptulu imperatescu d'in 20 Octovre 1867, in care dice corona, că a incuviintiatu proieptulu pentru legea de alegere, si totu-si nu multu după acestu rescriptu octoeza alta lege de alegere. Ac'est'a e o contradicere, care vatema demnitatea coronei, și contradicere ac'est'a s'a nascutu de acolo, pentru că regimulu n'a spusu coronei adevèrul. Diet'a de acum d'in Croati'a n'are basa de dreptu, și consiliarii coronei au insielatu atât u pre regintele cât u si natiunea. Redactorulu foiei f' condamnatu la închisore de una luna, și 300 f. pedepsa in bani; in tote procesele de pana acum a suferitu închisore de 5 1/2 lune și a perdutu d'in cautiune 1000 f.

*(Ce-va despre Valcele (Elöpatok).) Ac'est'a esta celu mai remarcabilu și mai frecventatu locu de cura in Transilvani'a, in comitatulu Albei superioare, trei miluri de la Brasiovu, într'o lunca frumoșã aperata prin deluri aproape de Sepsiszt. György, are o pusetiune sanetosa, și o poporatiune cam de 600 de locuitori. Comunicatiunea cu Brasiovulu s'au asigurat d'in anulu 1858 prin unu podu preste Oltu și este in tote părțile buna. Post'a vine in totu diu'a de la Brasiovu, și merge la Brasiovu, asiè încãtu ospetii după finirea curei in Valcele potu merge la Brasiovu, și totu in aceea-si di s' se și reintorca la Valcele. — Este si o statiune de telegrafu in Valcele, prin care se potu incunoscintiã rudeniile indata. Apoi suntu acolo cinci izvore dintre cari doue se intrebuintie-

za de cura și trei de scaldã. Analis'a chemica, areta că acele izvore, cuprindu acrimi alcalice contienetorie de feru forte multu. — Temperatur'a fantânei principale este + 8.83° R. gr. spec. 2.005,092; in fontan'a noua + 8.23° R. gr. spec. 1.004,856. Gustulu e placatu caparatoriu și curatu acolo pe locu; ap'a are asemănare cu apele minarale d'in Bartfaș, Füred, Gleichenberg și Kissingen și ocupa loculu in privinți'a efectului s'eu între ap'a de Karlsbad și Marienbad; între ce inse pe acestea in privinți'a părtilor contienetorie de utronu de acidu de feru și carbune, afara de aceea contiene in abundantia oxide libere carbonice, și se distinge și prin aceea, că are sãri neutral-lacative, prin cari insanetosiã și promoveza într'unu modu insemnatu. Cur'a de apa curatu canalulu intestinalu, ficatulu și rerunchii asiã, încãtu se înmeza unu scaunu mole și usioru, simtiendu după astfeliu de desidertãri potere indoita, promoveza mai departe dezvoltarea sangelui și intaresce trupulu, in privinți'a efectului asemănare cu loculu de cura de pre insul'a Corsic'a. — Foleșese mai incolo la doreri de ficatu, galbinare și la hipertrofi'a (marirea) ficatului. — In urm'a patimelor de friga schimbatoșe, precum de esemplu la marirea splinei și la bolu de apa, mai departe la patimele hãmoroideale anormale și pentru ambe seururile la catarulu d'in besic'a de urinu; in contra slabitiunei mitrei după nascere, precum și in contra ingambinãrei, la inceputulu unei tuberculose de plãmâni, pre langa observarea dietei; mai departe vindeca scrofule de pantu și limbricii, la copii prin scaunu asiã, încãtu lapeda toti limbricii și strica totu deodată si dispozițiunea la acestu morbu, mai incolo e buna pentru slabitiunea trupului, obosirea poturilor, pentru artritia, paralisia, morburu nervose, și chiaru in contra melancholiei provenitorie d'in turburarea organelor pantecului. Casele suntu sanetose, se inchirieza după tarifi stau sub ingrigirea politiei sanitarie; in tempulu curei cantu cea mai buna capela civila de musica d'in Transilvani'a. — Pentru mancãri este indestulu de ingrigitu, și stã fia caru in voia libera de a gati a casa fiindu in tota diu'a carne prospetã s'eu de a mancã d'in costu pre langa unu pretiu eftinu de 50 cr. prandiulu. — Locurile d'in impregiuru suntu forte accommodate pentru preambãri; chiaru in tempulu ploiosu se pote face comotiune destula într'unu ambitu acoperitu. Pentru distracțiune spirituale se afla in Valcele unu cabinetu de lectura in diferite limbe. Suntu aci și bai calde și reci de apa minarale costruite după spiritulu tempului de asta-di. Despre ingrigirea medicala pote fi onoratu publicu pre deplinu lenistitu, avându întru ajutoriu in totu momentulu doctori cu esperintie și incunoscintiã practice. Se afla mai incolo și o spicieria bine incunoscita. — Var'a e temperatur'a la schimbarea regularã de tempu dimineti'a de 9°, la ameadu de 17° și ser'a de 14° R. — Sesonulu de cura incepe in 15 Maiu și dureza pana in 15 Septembrie. In fine amatoriloru de venatu le stau padurile d'in impregiururi spre dispusetiune.

*(Epusetiunea romana annuala de pictura) sculptura și architectura s'a deschisu la Bucuresci, in localulu academiiei, domineca, 17 maiu. Durat'a epusetiunei va tienè după regulamentu o luna.

Proprietariu, redactoru respunditoriu și editoriu:
ALEXANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.		
De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem.	și la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	„ 10 „ 24 „ „	„ 10 „ 51 „ „
„ Neuhäusel	„ 1 „ 23 „ diu'a,	„ 1 „ 54 „ n'optea
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „ d. m.	„ 6 „ 31 „ deman.
„ Czegléd	„ 7 „ 54 „ „	„ 9 „ 14 „ „
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „ n'optea,	2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	„ 3 „ 55 „ dem.	„ 7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a	„ 8 „ 4 „ „ *)	
„ Beseric'a-Alba	„ 8 „ 40 „ „	
Sosescu in Baziasiu	la 9 „ 10 „ „	

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beseric'a-Alba	„ 6 „ 27 „ „
„ Jasenov'a	„ 7 „ 6 „ „
„ Temisior'a	„ 10 „ 40 „ ser'a și la 7 ore 25 min. dem
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „ n'optea „ 12 „ 58 „ diu'a
„ Czegléd	„ 6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „ „ „ 9 „ 30 „ ser'a
„ Neuhäusel	„ 1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ n'opt.
„ Posionu	„ 4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Sosescu in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ „ 6 „ — „ „

Jasenov'a-Oravit'i'a.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.
„ Jam	„ 9 „ 12 „ „
„ Racasdia	„ 10 „ 12 „ „
Sosescu in Oravitia	la 10 „ 57 „ „

Oravit'i'a-Jasenov'a.

De la Oravit'i'a	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.
„ Racasdia	„ 4 „ 45 „ „
„ Jam	„ 5 „ 38 „ „
Sosescu in Jasenov'a	la 6 „ — „ „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute sera.
„ Pest'a	„ 6 „ 35 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 27 „ „
„ Püspök-Ladány*)	1 „ 58 „ dup. med.
Sosescu in Oradea	la 4 „ 38 „ „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde sosescu la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Sosescu in Püspök-Ladány*)	„ 12 „ 48 „ diu'a
„ Czegléd	„ 5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Aradu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 25 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 47 „ „
„ Szolnoco	„ 11 „ 2 „ „
Sosescu in Aradu	la 5 „ — „ ser'a.

Aradu-Vien'a.

De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a
„ Szolnoco	„ 4 „ 22 „ dupa mediadi.
Sosescu in Czegléd	la 5 „ 33 „ „
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a

Vien'a-Paris.

De la Vien'a	pleca la 4 ore 30 minute ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ — n'optea.
„ Monacu	„ 5 „ 45 deman.
„ Stuttgart	„ 11 „ 45 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ 55 diu'a.
„ Carlsruhe	„ 2 „ 10 dupa med.
„ Strassburg	„ 5 „ 25 „ „
Sosescu in Paris	la 5 „ — demaneti'a.

Paris-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg	„ 8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe	„ 10 „ 40 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart	„ 1 „ 20 „ dupa med.
„ Monacu	„ 8 „ 30 „ ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ 30 „ n'optea.
Sosescu in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, sosescu in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.
 „ Clusiu la Oradea pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Oradea la 6 ore 40 minute demaneti'a.
 „ Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 7 ore ser'a, sosescu in Sibii la 2 ore 15 minute n'optea. Cale are 34 1/2 mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.
 „ Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosescu in Aradu la 1 ora 45 min. noptea.
 „ Temisior'a la Sibii pleca in tote dilele la 6 ore deman. sosescu in Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 1/2 mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.
 „ Sibii la Temisior'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.
 „ Temisior'a la Orsiova pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demaneti'a, sosescu in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26 1/2 mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.
 „ Orsiova la Temisior'a pleca dominec'a marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, sosescu in Temisior'a la 6 ore ser'a in diu'a urmatória.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote dilele la 6 ore dem. sosescu in A. la 11 ore 45 minute diu'a.
 Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.
 „ Aradu la Temisior'a pleca in tote dilele la 2 ore dupa mediadi, sosescu la 7 ore 45 minute ser'a.
 „ Sibii la Clusiu pleca in tote dilele, la 3 ore d. m. sosescu la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 1/2 mile, tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.
 „ Clusiu la Sibii pleca in tote dilele la 5 ore dupa med. sosescu la 11 ore 50 min. diu'a.
 „ Sibii la Brasiovu pleca in tote dilele la 5 ore dupa med. sosescu la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 1/2 mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.
 „ Brasiovu la Sibii pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosescu la 9 deman.
 „ Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, sosescu la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr.
 „ Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore demin. sosescu la 2 ore 35 min. noptea.